

FÖRORD

Det sägs att Sigmund Freuds hustru, Mata (eller Martha) Freud, trodde att hennes man inte alls ägnade sig åt psykoterapi med sina patienter, men att denne faktiskt hela dagarna – då han inte alls ville bli störd av något som helst, allra minst barnens pianospel, som därför fick helt cacheras - sysslade med någon slags pornografi. Nu kan det ju förvisso vara svårt att avgöra exakt vad som är pornografi. (Helt visst är till exempel psykoanalys för somliga pornografi, för andra inte.) Ty vad som är porr för den ena, är det bland annat alltså ofta inte för den andre. Nå. Pornografi - vad det nu är för slags ersättning för eller förspel till det verkliga - brukar väl anses som ett slags njutningsmedel av lägre klass. Pornografi räknas till det perversa.

Med det perversa avses vanligen något lågt, onaturligt, omoraliskt och förkastligt. Men detta är i sig en ren felaktighet och förvanskning. Ursprungligen avsågs ju med ”pervers” enbart det faktum att personen ifråga iakttog en ståndpunkt eller åskådningssätt, som var tvärtemot (!) (per + verse; d.v.s. genom det motsatta) det rådande.

Så illa går det alltså –typiskt nog – för en term, som helt neutralt söker denotera ”den motsatta åsikten”.

Den ståndpunkt som avviker har således genom århundraden av motstånd från de konservativa krafterna (konservatismen= allt onts ursprung) fått en klang av liderlighet, av förfall, slipprighet och halvidioti, som för ens tanke till de medeltida häxprocesserna. Ja, Gud Nåde den som tänker sig att se de rådande förhållandena från ”den motsatta sidan”, perverst.

Mer äkta och långvarig njutning än pornografin, detta avstånds- och ersättningsnjutande, detta sublimeringskonstens bjärta dunstmoln, skänks ju av äkta kärlek, av det aktuella, helt tidsliga, det reala, av cigarrer, sprit och av massage av hårbotten och annat sådant.

Nå,, men är inte litteratur på något sätt pornografi? frågar sig någon.

Kan vara, kan vara. Man kan säga att det är en öppen fråga, och att man helt visst kan njuta litteratur likt en pornograf ett visst stycke marmor, som föreställer en naken varelse. Men man kan även få ut annat än en pornografisk upplevelse utav litteratur. Litteraturen är i detta avseende, och flera andra, öppen.

Ofta kan man - dessutom, det bör man inflickas här - i många sämre romaner från den gamla klassiska tiden finna ett glömske-grepp, ett glömske-skeende: att det i dessa. Till exempel kan det inledningsvis i boken berättas om någon person som låtsas ha glömt något, d.v.s. avsiktligt lämnat något bakom sig, för att bli tvungen att avlägsna sig från ett sällskap, för att "hämta något". På så sätt kan man - som berättare - få tillfälle till en liten rekapitulering, och samtidigt som man har börjat berätta sin historia, så avlägsnar man sig, inte sällan övertydligt retfullt, ifrån denna, för att sen återkomma till handlingen, laddad man ny information och ny kraft, till att ta sig an det skeende, som man redan inledningsvis börjat återge.

Viktigt är att den inledande anmärkningen om glömskan utformas på ett så noggrant och sorgfälligt och med en så i själva berättandet övertygande touche, så att man i det man berättar om denna glömske övertygar läsaren om att man själv, som berättare, minsann inte glömmer ett enda dugg, men att läsaren kan känna sig fullt trygg, och känna sig fri att för de närmaste timmarna totalt kunna överlämna sin själ uti berättarens händer.

Exempel:

"När hon stigit på tåget kom Sorgfröken på att hon glömt låsa ytterdörren. Ju längre tåget avlägsnade sig från X-

köping, desto mer drogs ångesten åt omkring hennes hjärta vid tanken på att Oscar nu kunde ha fritt tillträde till hennes lägenhet, trots att hon själv inte var där.”

Ty det är ju just det som det handlar om, romanläsandet, att man i stor utsträckning tillåter en berättare leka med ens egen själ.

Så handlar romanskrivandet ofta om att man som författare, via en berättare, (det är lite komplicerat det hela) tillåter sig att manipulera en läsare till gränsen för vad dennes identitet, nervsystem och fantasi tål. Det roligaste man har som författare är just det, att skriva på det sättet att man riktigt ser, för sitt inre öga, läsaren balansera ytterst ute på kanten av vad hans psykologiska hälsa kan uthärda, ja, intill det rena vansinnets gräns, för att sedan, med en värme lika stark som från ett modershjärta, draga läsaren till sig och översälla läsaren med ömsom kyssar, ömsom insikter i det Sanna, samt ... lite förakt också för den som inte, likt swb UTBILDADE läsaren och författaren, förstår det fina i kråksången.

Så kan författeri vara pornografi, dels lek, dels allvar. Ty även en lek, en ersättning, eller ett preludium är verklighet, på sitt sätt.

Även det som inte finns, det finns som just det, som inte fginns. Det finns till på det sättet.

Författaren kan alltså genom sina berättargrepp få läsaren att knappt kunna se ett steg framför sig men att få denne att vara helt beroende av sig, så att läsaren blir just som en liten korpunge som man handföder med majs-korn rakt ifrån det den kryper ur det ägg man stulit från korp-mamman.

Berättandet lever i mycket på att bildligt talat ställa fram ett fat gröt, för att så omedelbart förklara att gröten är för varm, och att den kan vara förgiftad.

Den författare som inte förstår att varje mening måste vara som en bumerang, den har inte i skrivandet att göra.

Skrivandet är liksom läsandet - som ju är en lustig fortsättning på skrivandet - mycket likt det lilla barnets lek med en trådrulle, som det kastar. Trådrullen försvinner, men sen drar barnet fram trådrullen igen från under byrån, utstötande ett glatt: "DÄR!"

Allt författande är skrattretande nog om att finna och att mista, och så finna igen.

Kanske är litteratur i den högre formen en högre form av pornografi, liksom litteratur i den lägre formen är en lägre form av PORNOGRAFI, ELLER JUST: PORNOGRAFI.

Vår visdom etsas fram i all sin skönhet när vi på alla sätt söker finna ut sanningen om c varflr Sorgfröken är så orolig

över att Men hemligheten om Människan, hemligheten om livet och om en själv, den avslöjas inte av författaren alldeles gratis och smärtfritt. Författaren vill ha betalt. Ingen vet vad litteratur är, vad som är pornografi och vad som är verkligt. Nej, allting i livet är mycket för krångligt för att man skall kunna veta det.

Från den gode läsarens sida fordras det alltså, med andra ord, en viss slags masochism. Som god läsare måste man tillåta författaren att hålla en på sträckbänken, plåga en lite med ovissheter och orimligheter och lura ut en på det osannolikas tunna is i det absurdas vinterstorm, och omsvept av tvivlets snörök kommer man sedan som läsare blott sent i den djupaste nattens timmar fram till de sista sidornas prunkande trädgård, där man slutligen kan somna in i den oväntade upplösningens opiedoft och efter det man som i ett kärleksrus låtit sig omfamnas av författarens ljuvliga ben.

Jojo, säger ni. "Det förstår sig. Förstår. Jag inser ju det. ", säger ni. "Men varför," säger ni då, Sorgfröken," VARFÖRRRR, skall vi ÄNDÅ HAAAA all denna pornografi eller högre naturlig Jo, förstår ni. Så HÄR kan det vara:

"i har att förhålla oss till två magnifika Sfärer. Den ena är verkligheten. Den andra är drömmen. Någon Tredje finns inte!! För att förhålla oss till dessa sfärer har vi en **Fantasm**, som vi kallar Vårt Sinne. Nå, för att stå ut med denna

fantasm, och dess produkter, har nu de mer torftiga sentimentala människor sina Myter, som de skapar. Religiösa eller historiska myter. Det dumma med myter är att de egentligen inte är någonting. De mer blomstrande, pigga och modiga människorna, de har Ironi därför inga myter, men Ironi med vilken de handskas med Fantasmerna. Ironi är det levande sättet att handskas med den mänskliga sinnesfantasmerna, medan myten är det döda och erbarmliga sättet. Myter låser fast, litteratur befriar. Och så har vi då den litteratur, vars syfte efterfrågas. Den levande och kämpande litteraturen är ironiens högsta stadium. Det är med litteraturen som vi i ironiens namn bekämpar de mörka sidorna hos Fantasmerna och ser oss om efter allt gott vi kan ha med oss på färden tillsammans med alla Fantasmernas följeslagare, följer och belackare.

Så kunde till exempel ingenting vara mer felaktigt än att juxtaposera myt med fakta. Motsatsen till myt är inte alls fakta, men i själva verket just .... Ironi. Det är i själva verket ett listigt drag det där att man, när man sysslar med myter, kan kontra gentemot den som är skeptisk till myten och säga, raljerande: "Är det bättre med fakta då?", medan den frågande i det samma är fullständigt viss om att några fakta aldrig nånsin i detta fall går att uppbringa.

Så kan mytproducenten fortsätta med sin myt.

En annan motsats till myt, som någon gång kan framställas, är humorn.

Alla löjliga myter, moderna eller klassiska, råkar då och då ut för en parodi eller satir, eller rent av råa skämt.

Detta är myten beredd på. Ty humorn har ju så gigantiska svagheter, att mytens företrädare aldrig behöver bli det minsta oroliga beträffande mytens överlevnad. Ty Humorn lider av samma svaghet som myten. Den är OCKSÅ totalitär, humorn. Den ställer mot myten just HUMORISTENS synvinkel, och denna kan man visserligen ett kort slag njuta av, som en tillfällig lindring, men i längden kommer ju inget av humorn, eftersom humorn aldrig uppmuntrar till något självständigt tänkande. Humorn riktar tvärtom allt ljus mot humoristerna själva.

Så är alltså inte bara myten en stockkonservativ uppfinning. Även de som hänvisar till fakta är stockkonservativa, eftersom de vet att myten nästan alltid är konstruerad så, att det just i det fall, där myten arbetar, om människans ursprung, om makten, om all sorg och all blodspillan, inte finns fakta.

Sen är också humorn konservativ. Aldrig har något uppfunnits som så bevarat status quo som just humorn.

Humorn överser egentligen med allt. Efter man har skrattat går man med på praktiskt taget att bli halshuggen frivilligt.

Men ANNORLUNDA är det med ironin. Ironien ställer i fråga ALLT. Ironien är på sin vakt. Ironien tolererar inget översitteri, inga hänvisningar till fakta som inte finns. Ironien är den enda, och den mest fullständiga vakten mot all myt, och alltså mot all konservativ makt, allt maktmissbruk och all dumhögfärd och all sann och falsk pretentiositet.

Endast två sätt finns att hantera sinnets Fantasmer, det vi förnimmer av den värld som vi oförskyllt har hamnat i:

MYT eller IRONI.

Observera inte myt OCH ironi. Ty Myt och ironi avskyr varann som pesten.

Så skall vi nu se, när vi tar oss an denna RÖVARHISTORIA, om en ung dams öden, och om hennes eftermäle, hur myt och ironi kan behandla en sådan fantasi som detta liv, detta lilla liv, som började sin flämtande tillvaro en natt 1649 i ett litet j hus på den Skånska Landsbygden.

"Tror nio på det själv att tillvaron är en Fantasm?", frågar ni då, Sorgfröken. Och på det måste jag hosta jakande.

På det sättet ställde Sorgfröken den enklaste av alla möjliga frågor, men samtidigt givetvis den svåraste.

Kaj Bernh. Genell 2022 © Kaj Bernh. Genell 2022